

V. 2027 talousarvion ja v. 2027–2029 taloussuunnitelman kehukset / Ramar för budgeten för år 2027 och ekonomiplanen för åren 2027–2029

Kunnanhallitus / Kommunstyrelsen 15.06.2026

391/02.02.01/2026

Valmistelija / Beredare: Talousjohtaja / Ekonomidirektör Alekski Heikkilä, aleksi.heikkila(at)sipoo.fi

Kuntalain (410/2015) 110 §:n 1 momentin mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Sanotun pykälän 2 momentin mukaan talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Edelleen pykälän 3 momentin (muut. 419/2021) mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Kuntarakennelaisissa tarkoitetun uuden kunnan alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa kuntajaon muutoksen voimaantulosta. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Vielä pykälän 4–5 momentin mukaan talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Sipoon kunnan vuoden 2027 talousarvion ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelman kehysten valmistelua silmällä pitäen tilattiin konsultointiyhtiö Finwise Advisors Oy:ltä selvitys kunnan talouden suunnasta ja tarpeellisista toimenpiteistä. Selvitystyössä laadittu raportti valmistui 3.5.2026 ja se esiteltiin valtuustolle 1.6.2026. Raportti on esityslistan liitteenä.

Finwisen selvityksen perusteella Sipoon kunnan talous ei ole kestäväällä uralla. Kunnan taloudellinen tilanne ja näköalat ovat heikentyneet ja tulevia vuosia koskevien ennusteiden mukaan heikkeneminen jatkuu. Jos taloutta vahvistavia toimenpiteitä ei toteuteta, tilikauden tulos olisi jäämässä alijäämäiseksi jopa jokaisena ajanjakson 2027–2040 vuonna. Varsinkin 2030-luvun puolivälin jälkeisen ajan ennusteisiin liittyy kuitenkin merkittävää epävarmuutta.

Finwisen selvityksen perusteella talouden heikkenemisen keskeisenä taustatekijänä on toimintamenojen nopea kasvu. Valtakunnallisiin ja myös kunnan omiin päätöksiin perustuva menojen kasvu on nopeampaa kuin

verotulojen, valtionosuuksien ja kunnan muiden tulojen kasvu. Myös investoinnit ja poistot ovat olleet suuria kunnan taloudellisiin mahdollisuuksiin nähden. Mittavat investoinnit kasvattavat kunnan velkamäärää ja velanhoitomenoja, joita lisää myös yleisestä suhdanne- ja kansainvälisestä tilanteesta johtuva korkotason nousu.

Vaikea suhdannetilanne ylläpitää myös palkansaajien ja kuluttajien epäluottamusta taloudellisen tilanteensa kehitykseen, lisää työttömyydestä aiheutuvia menoja, kärjistää kuntien rahoitukseen vaikuttavia valtiontalouden säästöpaineita ja hidastaa myös kunnan tonttimyyntiä ja asuinrakentamista. Vaikka kansantalous on pitkään ollut ongelmissa, myönteistä on kuitenkin se, että talvella ja keväällä 2026 suhdannetilanne on monien mittareiden mukaan alkanut parantua. Suhdanteen kääntyminen vaikuttaa kuntien talouteen viiveellä.

Finwisen selvityksen perusteella voidaan katsoa, että Sipoon kunnan ei ole tarpeen ryhtyä sellaisiin äkillisiin tai rajuihin toimenpiteisiin, joita muualla maassa sijaitsevat niin sanotut kriisikunnat joutuvat toteuttamaan. Kunnan talouden perusta on vakautettavissa verrattain maltillisilla ja usealle vuodelle vaiheistetuilla toimenpiteillä. Lyhyellä aikavälillä päätehtävänä selvityksen mukaan on kulujen kasvun hidastaminen kahdella prosentilla vuodessa kolmen vuoden ajan. Tämä kolmen vuoden ajanjakso käsittäisi taloussuunnitelmavuodet 2027–2029.

Kunnan johtoryhmässä ja talouspalveluissa on valmisteltu kunnan vuoden 2027 talousarviota ja vuosien 2027–2027 taloussuunnitelmaa koskevia kehymiä. Valmistelun lähtökohtana on pidetty sitä, että Finwisen suosittelemia toimenpiteitä otetaan käyttöön ja niitä pyritään toteuttamaan jo kalenterivuotta 2027 vastaavana talousarviovuonna. On kuitenkin huomattava, että koulutus- ja varhaiskasvatuspalveluissa monet muutokset voivat käytännössä tulla voimaan vasta uuden lukuvuoden alkaessa, seuraavan kerran siis 1.8.2027 lukien.

Kunnanhallitukselle annettavan kehusehdotuksen mukaan kunnan tilikauden tulos vuodelta 2027 olisi alijäämäinen 2 787 000 euroa ja vuodelta 2028 alijäämäinen 1 129 000 euroa, mutta vuodelta 2029 se olisi ylijäämäinen 1 032 000 euroa. Tämän käänteen aikaansaaminen edellyttää sopeutustoimenpiteitä kaikilla toimialoilla. Toimialakohtaisten toimenpiteiden suuruus on luonnollisesti yhteydessä toimialalla järjestettävien palveluiden luonteeseen, kustannusrakenteeseen ja osuuteen kunnan kaikesta toiminnasta.

Kehusehdotuksen mukaiset tilikaudet tulokset olisivat sängen hyvin sopusoinnussa valtuuston 16.3.2026 (14 §) hyväksymiin kuntastrategian kärkihankkeisiin nähden. Strategisen pääteeman 6 ”Tasapainoinen talous ja tehokas kunta” kärkihankkeena 1 on ”Sipoon veroaste pysyy kilpailukykyisenä strategiakauden aikana” ja sen mittariksi on asetettu ”kunnan tulos on positiivinen valtuustokauden loppuun mennessä”. Valtuustokausi päättyy 31.5.2029.

Kehusehdotukseen ei sisälly tuloveron tai kiinteistöverojen korotuksia vuodelle 2027. Asiaa on tarvittaessa mahdollista tarkastella myöhemmin sen mukaan, kun tiedot kunnan verotulojen kehityksestä sekä maan hallituksen valmistelemista kuntien valtionosuuksien leikkauksista täsmentyvät.

Kunnan talousarvion rakenteeseen liittyvänä merkittävänä muutoksena kehusehdotuksessa on se, että ehdotuksen mukaan Sipoon kunnan maksuosuudet kuntien yhteistoiminnan menoista siirrettäisiin toimialojen

määrärahoista kunnanhallituksen määrärahoihin. Muutos koskee maksuosuuksia Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymästä (HSL), Porvoon ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueesta ja Keravan–Sipoon työllisyysalueesta. Vastaava muutos toteuttaisiin myös Kansaneläkelaitokselle maksettavien työttömyysturvaetuuksien kuntaosuuksien suhteen. Muutokset supistavat arjen ja vapaa-ajan toimialan sekä yhdyskunta- ja ympäristötoimialan määrärahoja ja lisäävät kunnanhallituksen määrärahoja.

Muutosten ensisijaisena perusteena on pyrkimys välttää tilannetta, jossa toimialan määrärahat ylittyisivät toimialan koko talousarvioon nähden mahdollisesti erittäinkin merkittävästi täysin toimialasta riippumattomista syistä.

Kehysehdotus on esityslistan liitteenä.

Esittelijä / Föredragande Kunnanjohtaja / Kommundirektör Grannas Mikael

Ehdotus / Förslag

Kunnanhallitus hyväksyy vuoden 2027 talousarvion ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelman kehykset ja antaa toimialoille tehtäväksi valmistella suunnitelman talouden sopeuttamiseksi.

====

Kommunstyrelsen godkänner ramarna för budgeten för år 2027 och ekonomiplanen för åren 2027–2029 och uppdrar åt sektorerna att utarbeta en plan för ekonomisk anpassning.

Käsittely / Behandling

Päätös / Beslut

Liitteet / Bilagor

Liite Bilaga 1 - Talousarviokehys 2027

Liite Bilaga 2 - Sipoon talouden suunta ja toimenpiteet_3.5.2026_raportti